

Kormoran

Phalacrocorax carbo

V SLOVENIJI

Kormoran *Phalacrocorax carbo* je 80 - 100 cm velika črna vodna ptica, ki se hrani z ribami. Dnevno poje od 250 - 500g rib, ulovi lahko tudi ribo, težko do 800 g, in tako zadovolji energetske zahteve za dva dni. Lovi večinoma ribe, velike 10 - 25 cm, predvsem iz družine *Cyprinidae* (krapovci) in *Percidae* (pravi ostriži). Na uspešnost lova vplivajo globina in zaraščenost vode, vidljivost ter vrsta ribe, ki jo lovi. Potaplja se do 20 m globoko. Do začetka 80-ih let so kormorani v Sloveniji lovili posamič ali v manjših skupinah, kasneje se je velikost lovnih skupin začela večati, tako da je v 90-ih na posameznih lokacijah dosegla število nekaj sto ali celo do tisoč osebkov (socialni način lova dopušča v Sloveniji pravzaprav le Ptujsko, deloma tudi Ormoško jezero). Kormoran lovi predvsem na odprtih vodnih površinah. To so vodna telesa s stoječo vodo (jezera, akumulacije, nekatere ribogojnice) ali regulirane reke, kjer je ribam odvzeta vsaka možnost, da se skrijejo.

V Evropi gnezdita dve podvrsti kormorana. Soimenska podvrsta *P. c. carbo* gnezditi na klifih atlantske obale Francije, Britanije, Irske, Norveške in se pozimi večinoma ne seli. Njena populacija je leta 1991 štela 37.000 parov. Čelinska podvrsta *P. c. sinensis* gnezditi predvsem na drevesih v državah severne in severovzhodne Evrope (Litva, Latvija, Estonija, Poljska, Švedska, Finska, Danska, Nizozemska, nekdanja Zahodna Nemčija) ter na obalah Črnega morja in v Turčiji. Zaradi preganjanja s strani ribičev, streljanja in uporabe pesticidov je do leta 1960 ta podvrsta izginila iz nekaterih evropskih držav. V poznih 60-ih letih so nekatere pesticide prepovedali in kormorana zaščitili. Tako je populacija te podvrste med letoma 1978 in 1993 hitro naraščala in leta 1993 dosegla 60.000 parov. Po tem letu se je naraščanje populacije začelo ustavljati, težišče gnezdenja se je iz Nizozemske in severne Nemčije premaknilo proti vzhodu v baltske države. Ta podvrsta se pozimi seli v prezimovališča v severni, srednji in južni Evropi ter Afriki. Kormorani, ki jih opazujemo pozimi v Sloveniji, torej najverjetneje pripadajo podvrsti *sinensis* - "najverjetneje" zato, ker je podvrsti v času prezimovanja med seboj zgolj z optičnimi pripomočki nemogoče ločiti, kar velja celo za izkušene ornitologe.

Kormoran v Sloveniji

Kormoran v Sloveniji ne gnezditi. Kot redkega gosta in selivko na Štajerskem ga omenjajo že pisni viri iz leta 1864 (Seidensacher) in 1925 (Reiser). Prva redna, dokumentirana pojavljanja skupin kormoranov v Sloveniji so se začela po letu 1980, in sicer predvsem na severovzhodnem delu države zunaj gnezditvenega obdobja. Temu je sledilo naraščanje števila kormoranov, tako da so ob koncu 80-ih let prezimovali že na vseh večjih slovenskih rekah (Sava, Drava, Mura) in na obali. V začetku 90-ih let so posamezni spolno nezreli osebki začeli tudi letovati (Ptuj, Ormož). Sredi 90-ih let so se pozimi začeli pojavljati na manjših rekah

foto/Damijan Denac

Ustreljen kormoran z odrezano glavo, najden 16. januarja 1999 v Loki pri Dravi

(Savinja, deli Soče), kjer jih prejšnja leta ni bilo, hkrati je bila zabeležena stagnacija števila na nekdanjih osrednjih prezimovališčih. Kormoran je po Uredbi o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS, št. 56/1993) zaščitena vrsta, ki je ni dovoljeno streljati in plašiti. Tudi novi Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/1999) potrjuje veljavnost uredbe iz leta 1993. Kazen za namerno in neopravičljivo ubijanje, poškodovanje ali vznemirjanje zavarovanih rastlin in živali (torej tudi kormorana) je po tem zakonu med 600.000 in 8.000.000 SIT za vsakega posameznika.

V januarju vsako leto po Evropi poteka štetje vodnih ptic (IWC) Metoda štetja kormoranov je predpisana: štejemo

jih zgodaj zjutraj ali v večernem mraku na prenočevališčih. Število kormoranov v mesecu februarju se začne zmanjševati, večina jih na gnezdišča odleti v marcu.

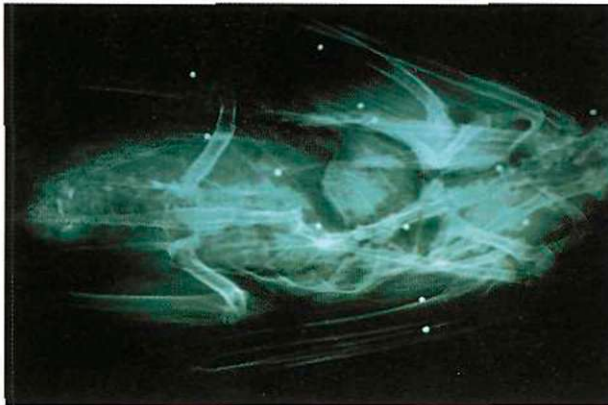
Rezultati štetja zadnjih štirih let za kormorane v Sloveniji

*rezultati štetja so še v obdelavi

Leto	Število osebkov
1997	3391
1998	2839
1999	3942
2000	okoli 3000*

Razvoj "problematike" kormorana v Sloveniji

Ribiška zveza Slovenije (RZS) je prve "resnejše" zahteve po zmanjšanju števila kormoranov (in hkrati sivih čapelj) vložila na Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) konec aprila 1997. V svojem pismu zaradi "velike škode, ki jo veliki kormorani in sive čaplje povzročijo na ribah" ("pojedjo 1/4 oz. 1/5 vseh rib oziroma skoraj celoten letni prirast rib"),

foto/Damijan Denac

Rentgenski posnetek ustreljenega kormorana z odrezano glavo

predlagajo sledeče: črtanje velikega kormorana in sive čaplje iz Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst iz leta 1993, velikega kormorana je treba uvrstiti v seznam lovne divjadi, njegova potencialna gnezdišča v Sloveniji je treba uničiti, gnezdišča sivih čapelj naj se omejijo tako glede na območje kot število, izvidniške skupine velikih kormoranov je treba preganjati z vseh voda Slovenije, število velikih kormoranov na območju celotne Slovenije je treba zmanjšati in obdržati na 200, sivih čapelj pa na 300 "kosov". DOPPS je Vladi republike Slovenije kmalu poslalo javno pismo s svojimi stališči do trditev in zahtev RZS in Zavoda za ribištvo po odstrelu kormoranov in sivih čapelj. Temu je v juliju sledil sestanek na temo "kormorani in

ribištvo", ki so se ga udeležili predstavniki Uprave RS za varstvo narave, Zavoda za ribištvo, RZS, Ribiške družine Radovljica, DOPPS ter Ministrstvo za kmetijstvo,

Zaradi preganjanja s strani ribičev, streljanja in uporabe pesticidov je do leta 1960 ta podvrsta izginila iz nekaterih evropskih držav.

gozdarstvo in prehrano (MKGP). Dogovorjeno je bilo, da se ustanovi delovna skupina s predstavniki vseh navzočih organizacij, ki naj bi oblikovala temeljne smernice za obravnavanje "problematike" kormorana. Na sestanku zgoraj omenjene delovne skupine septembra je pritisk ribičev prevladal in Uprava RS za varstvo narave je predlagala pripravo načrta za odstrel kormoranov v Sloveniji: naloga ribičev do naslednjega srečanja je bila določiti območja streljanja in plašenja, DOPPS pa je smel določiti t.i. cone mirovanja, kjer naj bi se kormorani nemoteno zadrževali. Načrt za odstrel naj bi vseboval časovno, krajevno in številčno omejitev odstrela, način odstrela, usodo ustreljenih ptičev in način spremljanja (monitoringa) kormoranov, v katerem morajo sodelovati tudi ornitologi. Zavod za ribištvo Slovenije je čez teden dni na Upravo RS za varstvo okolja poslal "Predlog za zaščito območij, ki so z vidika sladkovodnega ribištva izredno pomembna in ogrožena zaradi naraščajočih populacij ribojedih ptic". Predlagane so tri oblike "varstva": območja, kjer se preprečuje prihod kormoranov; območja, kjer se popolnoma ščitijo habitati, pomembni za naravno razmnoževanje ribjih vrst; drstišča in plitvine ter območja, kjer trenutno ni posebno tehtnih razlogov za zaščito ribjih vrst - to so t.i. mirne cone, kjer kormoranov ni dovoljeno preganjati: porečje Drave (razen stare struge Drave) in porečje Mure (razen potoka Črnec). Kar se tiče sive čaplje, naj se jo preganja na vseh postrvjih vodah v Sloveniji, na mešanih in ciprinidnih vodah je treba njeno populacijo prepoloviti.

V drugi polovici septembra 1997 se je DOPPS odpovedal nadaljnjim pogovorom na temo "kormoran", in sicer z obrazložitvijo, da v dobronamerno oblikovani *ad hoc* skupini žal ni bilo mogoče uveljaviti naravovarstvenih pogledov. Takoj zatem je DOPPS na Lovsko zvezo Slovenije (LZS) naslovil prošnjo, naj ne sodeluje v odstrelu kormorana v sezoni 1997/98. LZS je izrazila pripravljenost sodelovati pri odstrelu kormorana, vendar šele takrat, ko bo pridobljena javnomnenjska podpora in ko bodo ustrezna ministrstva o nujnosti tega ukrepa prepričala tudi DOPPS.

Na neznani dan v novembru je MOP izdalo odločbo o odstrelu in plašenju kormorana v Sloveniji (odločba je bila izdana brez datuma!). Dovoljen je bil odstrel 370 osebkov podvrste *sinensis* v času od 22. 11. 1997 do 1. 1. 1998 ter v

Upravno sodišče RS je 5. 1. 2000 odločilo, da se tožbi DOPPS ugodi in se odločba MOP odpravi.

času od 19. 1. do 28. 2. 1998. Določeni so bili tudi pogoji streljanja (kje in kako se sme streljati, kdo lahko strelja) ter nadaljnja usoda ustreljenih ptic. Zoper odločbo je bil pravno mogoč le upravni spor z vložitvijo tožbe neposredno na Vrhovno sodišče RS v roku 30 dni po prejemu odločbe. DOPPS je odločbo prejel 27. 11. 1997, upravni spor proti MOP pa je na Vrhovno sodišče RS vložil 16. 12. 1997. Upravno sodišče RS je 5. 1. 2000 odločilo, da se tožbi DOPPS ugodi in se odločba MOP odpravi. Odločba MOP ni vsebovala vseh za odločbo predpisanih sestavin, plašilni ukrepi so bili navedeni preveč pavšalno, v njej ni bilo navedeno dejansko stanje, od katerega je odvisna pravilna rešitev, ter dokazi za to, niti razlogi, odločilni za presojo dokazov, in tudi ne razlogi, ki so narekovali odločitev. Iz navedenih razlogov je bila tožba nezakonita.

Minister za okolje in prostor Pavel Gantar je januarja 1998 na Cirila Smrkolja, ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, naslovil predlog o nadaljnjem gospodarjenju ribičev s slovenskimi vodami (prenehanje naseljevanja alohtonih ribjih vrst, prenehanje preseljevanja ribjih vrst iz donavskega v jadransko porečje in obratno, upoštevanje nosilne kapacitete vodotokov pri vlaganju rib v odprte vode). Novembra 1999 je bil na MKGP sestanek, tema katerega je bil delovni osnutek akcijskega načrta za regulacijo vpliva kormorana na sladkovodno ribištvo v RS. Vabljeni so bili predstavniki MOP, MKGP, LZS, RZS, Zveze društev rejcev vodnih živali, Društva ekologov Slovenije in DOPPS. Ta delovni osnutek se v veliki meri naslanja na osnutek akcijskega načrta za upravljanje z velikim kormoranom na območju Afrike in Evroazije, ki je bil sprejet na strokovnem srečanju v Kopenhagenu 25. in 26. 10. 1997. Konec februarja leta 2000 kormoranu grozi, da bo črtan s seznama zavarovanih vrst in najverjetneje uvrščen med lovno divjad, ki sodi pod pristojnost MKGP.

Ribiči pravijo..., ornitologi odgovarjajo...

Ribiški argumenti za odstrel in plašenje kormorana (kot jih zasledimo v reviji Ribič, dnevnem časopisju, na televiziji in

“strokovnih” sestankih po raznih ministrstvih) so sledeči:

1. Število kormoranov iz leta v leto narašča (v Evropi naj bi jih bilo po ribiških ocenah že milijon). zato jih po nobenih kriterijih ne moremo več šteti za ogroženo vrsto. Treba jih je črtati iz slovenske Uredbe o zavarovanih živalskih vrstah iz leta 1993 in jih uvrstiti med lovno divjad.
2. Kormorani povzročajo veliko škodo sladkovodnemu ribištvu in ribogojnicam, saj jedo in poškodujejo prostoživeče ribe, ki so človeku koristne naravne dobrine. Letno pojedjo skoraj ves letni prirast rib (200 ton rib) - pojedjo kar 1.5 kg rib na dan.
3. Kormoran ni avtohtona slovenska vrsta, v Sloveniji ga pred letom 1976 sploh ni bilo. Ornitologi so tisti, ki ga želijo pripeljati v Slovenijo.
4. Ribiči so ljubitelji rib in narave, zato ne morejo mirno gledati, kako kormorani iztrebljajo avtohtone slovenske ribe (npr. lipana, soško postrv), ki nimajo razvitih obrambnih mehanizmov. Kormorani plenijo selektivno. Morda ogrožajo celo druge vrste ribojedih vodnih ptičev.
5. Če bo dovoljen odstrel kormoranov, bodo slovenske reke manj obremenjene, drugače bodo kmalu ostale brez rib.

foto/Damijan Denac

Prezimujoči kormorani na Ptujskem jezeru

6. Člani DOPPS naštejejo premalo kormoranov - rezultati ribičev so vedno za nekaj tisoč osebkov večji.
7. Kormorani dnevno pojedjo toliko rib, da bi z njimi lahko nahranili 6000 ljudi, ribiči z vlaganjem mladice le še krmijo tega požrešnega ptiča.
8. Zaradi nestreljanja kormorana propadajo ribogojnice, ljudje so brezposelni, družine stradajo.

Ad 1) Večanje števila prezimujočih kormoranov do leta 1993 je posledica varstva vrste in ustvarjanja ugodnih razmer za porast njenega števila. Zaradi graditve akumulacijskih jezer in regulacije rek je kormoranu močno olajšan lov, poleg tega so ribogojci in ribiči z vlaganjem rib v skoraj vsako

vodo zagotovili zadostno količino hrane za večje število ribojedih ptic. Marsikje so odgovorni tudi za čiščenje brežin ter litoralnih delov voda (da je olajšan dostop do vode in da se jim trnki ne zatikajo v vodnem rastlinju), kar kormoranu spet olajša lov, saj se ribe nimajo kam več skriti. Trditve, da število gnezdečih kormoranov v Evropi iz leta v leto narašča, je neresnična, saj ornitologi (tudi na gnezdiščih) po letu 1993 beležijo upad številčnosti te vrste. Tudi ribiške ocene o velikosti populacije kormorana v Evropi so hudo pretirane (glej uvodni del prispevka).

Ad 2) Ribiškim družinam so slovenske vode s koncesijami dane v upravljanje, ribe v njih so družbena lastnina. Ribiške družine v večini primerov nimajo natančnega pregleda nad sestavo in biomaso rib, ki jih letno izlovijo (legalno in ilegalno), poškodujejo ali pa te poginejo zaradi onesnaževanja. Tako pravzaprav tudi težko podajo realne in prepričljive ocene o škodi, ki jo dela kormoran. Veliko škodo slovenskim ribam povzročajo ribiči sami s svojimi posegi in športnim ribolovom. Ocena, da kormoran poje 1.5 kg rib na dan, je absurdna - povprečna količina se giblje med 250 - 500 g. Kormorani po avstrijskih podatkih na delu Donave med krajema Maria - Ellend in Regelsbrunn pojedjo 3.8 % letnega prirastka rib oz. manj kot 1 % ribje biomase, ribiči pa izlovijo 14 % letnega prirastka rib. V slovenskih vodah celo leto lovi okoli 15.000 športnih ribičev in neznano število turistov ter le nekaj mesecev 3000 - 4000 kormoranov.

Ad 3) Kormoran je bil kot redek gost in selivka za Štajersko zabeležen že leta 1864 (Seidensacher), kasneje ga tudi Reiser (1925) omenja med pticami Maribora ob Dravi. O avtohtonosti ptic, ki so zelo mobilne, pa je že tako težko govoriti. Kormoran resda ni gnezdilec Slovenije, vendar tu dokumentirano prezimuje vsaj 135 let, tako je bilo tudi v prejšnjih stoletjih. Trditve, da ga pred letom 1976 v Sloveniji ni bilo, so ribiči vzeli iz splošnega leksikona, ki kormorana kot gnezdilca (nekdanje) Jugoslavije navaja le za Makedonijo. Še bolj smešna je misel, da ga skušajo ornitologi pripeljati v Slovenijo - DOPPS kot strokovna naravovarstvena organizacija do sedaj še nikoli ni sodelovalo pri naselitvi katere koli vrste ptiča v Sloveniji in tega tudi nima namena početi.

Ad 4) Kako lahko ribiči trdijo, da so ljubitelji narave in rib, če ribe in njihove naravne življenjske prostore sami uničujejo? To počno na več načinov:

S športnim ribolovom, ki je zgolj ekonomskega pomena in v pokrajino vnaša nemir; večina rib, ki jih

po lovu vrnejo v naravo, zaradi poškodb pogine;

Z zastrupljanjem voda s svinčnimi utežmi (glej članek Proč s svinčnimi utežmi dr. Petra Legiše v Novicah DOPPS št. 5/99);

S čiščenjem obrežij rek, izsekavanjem in požiganjem trstičja, da je olajšan dostop do vode in se trnki ne zatikajo - posledica je ta, da ribe nimajo več kritja pred plenilci, marsikatera vrsta tako izgubi tudi drstišče (ščuka, som);

Z vnašanjem alohtonih vrst rib, ki so kompetitivne domačim vrstam, in s tem tudi nekaterih potencialno nevarnih ribjih bolezní (izumrtje primorske podusti in savete zaradi naseljevanja navadne podusti iz donavskega porečja v Sočo); skoraj izumrtje soške postrvi zaradi vnosa potočne postrvi v Sočo; vpliv rastlinojedih vrst rib - beli amur, tolstolobik - na litoralno vegetacijo je lahko tako velik, da to rastje povsem izgine, s tem pa tudi drstišča nekaterih avtohtonih vrst rib, mrestišča dvoživk in gnezdišča ptičev. Vnašanje alohtonih vrst organizmov, ki škodujejo avtohtonim vrstam, je po slovenski zakonodaji kaznivo (17. člen Zakona o ohranjanju narave, Uradni list RS 56/99)!

Z vnašanjem avtohtonih (in alohtonih) vrst rib v taki meri, da presegajo nosilno kapaciteto voda: ribe zato preživijo le ob krmljenju s strani ribičev, vode se postopoma zasitijo s hranili, kar v končni fazi vodi do pomanjkanja kisika in množičnih poginov vodnih živali;

Z lovljenjem "kapitalnih" primerkov rib, ki so pomembni za razmnoževanje;

S tradicionalnim ribolovom na že redke avtohtone vrste (sulec, menek, podust).

V gojitvene namene so ribiči in ribogojci uničili precej zakonsko zaščitene naravnih rezervatov in spomenikov ter habitatov, ki so bili pomembni za ogrožene vrste rastlin in živali (Turnovi ribniki v Račah, akumulacija Medvedce, glinokopi na Pragerskem, bagersko jezero Radvanje pri Mariboru - sem so se v tisočih hodile mrestit navadne krastače in veliki pupki s Pohorja, sedaj je jezero "očiščeno" rastlestva in poribljeno, krastač in pupkov seveda ni več). To so marsikje naredili praviloma brez ustreznih dovoljenj. Vnašanje alohtonih vrst rib ne vpliva le na populacije

avtohtonih rib, temveč tudi na rastline in druge živalske skupine: kačje pastirje, dvoživke, ptice (v Evropi močno ogrožena rasa kostanjevka izginja tudi zaradi vnešenih tujerodnih rastlinojedih vrst rib, ki nekaterim vodnim pticam onemogočajo gnezdenje, saj se hranijo z rastlinami, v katerih te ptice gnezdi - tako so z marsikatero vode izginile čapljice, mali in čopasti ponirki, sivke, čopaste črnice in druge vrste rac).

Očitek, da kormorani plenijo selektivno, ne drži - dokazano je, da lovijo pretežno tisto vrsto rib, ki v vodi številčno prevladuje. Pri nas so to predvsem krapovci (klen, podust, platnica, rdečecoka). Dokazano je, da kormorani ne spremenijo vrstne sestave rib v vodah in da v večji meri kot ribiči plenijo ribe, okužene z različnimi paraziti. Trditvam, da so ribojedi ptiči izpraznili plemensko jato lipanov v Savi Bohinjki, kot pravi študija Zavoda za ribištvo, oporekajo ribiči sami v reviji Ribič (št. 12, 1998, str. 327). Nekateri ribiči tudi "skrbijo", da kormorani "odžirajo" hrano drugim ribojedim pticam. Njihova skrb je le navidezna, saj je poznanih veliko primerov, ko so zaradi lastnih interesov streljali vodomce, čopaste ponirke in sive čaplje. Poleg

foto/Franc Bračko

Primer ribolovnega ribnika z odstranjeno obrežno in vodno vegetacijo, Konjšiče ob Muri

tega je dokazano, da kormoran ne tekmuje za hrano z drugimi ribojedimi ptiči. Dejstvo je tudi, da ribiči ponekod vlagajo ribe v vode, kjer je pogin zagotovljen, saj tako z najmanj truda pridejo do največ denarja - škoda jim mora biti namreč v primeru pogina povrnjena. Tovrstna dejanja ribičev nam je potrdil celo eden izmed štajerskih ribogojcev, znano je tudi nekaterim sodelavcem Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete.

Ad 5) Naj je odstrel dovoljen ali ne, kormorane vsako leto streljajo (npr. 8. 1. 1999 Zrkovci pri Mariboru: najden ustreljen kormoran, 16. 1. 1999 Loka pri Dravi: najden ustreljen kormoran z odrezano glavo, 15. 1. 2000 in 31. 1. 2000 Zrkovci pri Mariboru: najdena dva ustreljena

kormorana; v letu 1999 in 2000 ni bil dovoljen odstrel kormorana v Sloveniji). V času veljavne odločbe o odstrelu leta 1997 je bil odstrel v večini primerov izveden v neskladju z odločbo, saj ustreljeni kormorani niso bili prinešeni na območno enoto Veterinarskega zavoda Slovenije. Tako so bili v skladu z odločbo leta 1997 ustreljeni le štirje kormorani. V času veljavne odločbe so kormorane plašili tudi v mirnih conah, kjer naj bi se ptice zadrževale nemoteno. Sicer pa jih danes plašijo ne glede na zakonsko dovoljenje (na prehranjevališčih in prenočiščih). Glede samega plašenja in odstrela obstajata še dve dilemi:

kako bodo lovci - ribiči vedeli, ali gre za podvrsto *sinensis* ali *carbo* oziroma za pritlikavega kormorana, če ne poznajo niti osnovnih vrst vodnih ptičev?

kako bodo zagotovili, da se ob streljanju kormoranov ne bo plašilo in "po pomoti" streljalo tudi drugih vrst ptic?

Avstrijske izkušnje kažejo, da je v trenutku, ko se streljanje začne, nemogoče nadzorovati število in usodo ustreljenih ptic.

Ad 6) Ribiška metoda štetja je strokovno nesprejemljiva, rezultati pa nerealni - ribiči namreč ne štejejo zgodaj zjutraj ali ob mraku zvečer na prenočevališčih, ampak posamezne jate kormoranov, ki se v teku dneva spreletavajo po toku navzgor in navzdol (tako eno jato štejejo večkrat).

Marsikje so ribiči odgovorni tudi za čiščenje brežin ter litoralnih delov voda (da je olajšan dostop do vode in da se jim trnki ne zatikajo v vodnem rastlinju), kar kormoranu spet olajša lov, saj se ribe nimajo kam več skriti.

Stališče DOPPS je do "problema" kormoranov in sivih čapelj tudi načelno. Smo odločno proti, da bi kdorkoli za svojo materialno korist, pod krinko varovanja narave, ubijal druga bitja. V DOPPS branimo življenje, naravne principe in naravo. To počnemo neprofitno, narave kot organizacija ne izkoriščamo, temveč si prizadevamo za njeno varovanje, za kar uporabljamo s ciljem usklajene metode. Svoje stališče lahko dokažemo s številnimi primeri. Naše delo pri razjasnjevanju problema kormoran so bili predvsem številni javni nastopi, bodisi na TV, radiu ali v časnikih. V prihodnosti se bomo še dalje bojevali proti temu, da ribiči lahko manipulirajo in služijo z nečim, kar je javno dobro, proti njihovemu uničevanju narave ter proti njihovi želji po ubijanju kormoranov in sivih čapelj. ■ ■ ■

Odbor za varstvo narave DOPPS